

In Memoriam Albertus Bernhard Wigman
(1891-1972)

Op 10 augustus 1972 ontviel ons een goede en trouwe vriend: A. B. Wigman. Hij zag het levenslicht op 15 maart 1891 in het hei- en bosdorp Lunteren. In het hart van Nederland, de onvruchtbare en arme Vale Ouwe, pover en schraal uit een agrarisch oogpunt, maar onuitputtelijk rijk voor wie daar oog voor heeft en Wigman had er oog voor. Hier vond hij de rijkdom en de dierbare schoonheid, die hem wist te inspireren. In de wijde omgeving van zijn geboortedorp, waar zijn vader Hoofd was van de O.L. School kon hij in ongebreideld zwerven zijn eerste liefde vinden. Hij leerde er de aantrekkelijkheid en de charme van het buitenleven kennen. In het begin van deze eeuw verhuisde de familie naar Wageningen. Hier leerde hij het rivierenlandschap kennen en waarderen, de malse uiterwaarden, het bekengebied met de brede Gelderse Vallei en de oude landgoederen met hun loofhoutbossen. Later werden in de vacaties de zwerftochten uitgebreid naar de Gelderse Achterhoek, Limburg, Brabant en Schouwen, Texel en Friesland.

Hij wist zich een bewonderaar en tevens een volgeling en een discipel van onze twee grote voorgangers: Jac. P. Thijsse en Heimans. Bovendien een adept van Hermann Löns, de bard van de Lunenburgerheide, die hij vereerde. De behoefte en het verlangen anderen deelgenoot te maken van de verwondering en de bewondering voor de natuur, die in hem woelde, deed hem al in zijn H.B.S. tijd naar de pen grijpen. Zo begon de schrijverij en dat heeft hij tot aan zijn dood volgehouden. Dat begin noemde hij zelf klungelig geknoei in kinderkranten en jongensbladen. Toen verscheen zijn eerste bijdrage in „De Levende Natuur”, ons aller lijfblad.

Na de periode op de H.B.S. kwam hij in vader's uitgeverszaak en drukkerij, waardoor het buiten rondslechteren wel een beetje in de knel kwam. Ook in „Buiten” een fraai geïllustreerd maandblad, thans allang ter ziele, verschenen zijn ontboezemingen. In 1915 begon zijn werk als medewerker aan „De Telegraaf”. Hij werd daarbij opvolger van Jac. P. Thijsse, die om gezondheidsredenen zijn causerieën niet kon voortzetten. Dat heeft hij volgehouden totdat onze bezetters in de Tweede Wereldoorlog „De Telegraaf” verboden. In 1917 verscheen zijn eerste product in boekvorm, „Vogelleven in Nederland” getiteld. Daarin wijdde hij ook enkele woorden aan de Griel, een lang niet algemene mysterieuze duinvogel, die ook zo af en toe wel eens op de grote heidevelden werd waargenomen. Hij bekende daarin, dat hij deze zeer bijzondere figuur nog nooit in het veld had gezien en daarom nodigde ik hem uit naar de duinkant te komen. Ik smaakte toen het genoeg kennis met hem te maken en hem de zeldzame vogel te tonen. Dat was het begin van een zeer langdurig contact en wij hebben elkaar sindsdien niet meer uit het oog verloren. Gemeenschappelijke interesse verbond ons, wij hadden de zelfde verlangens en behoeften en de zelfde hobby.

Hij noemde zich zelf een natuurvriend, die hoopte door zijn schrijverij anderen nader tot de natuur te brengen. Vele duizenden landgenoten heeft hij weten te bereiken en ontvankelijk gemaakt en de weg gewezen naar hooggestemd en intens natuurgelief. Hij was ook een pleitbezorger voor de goede zaak van natuurbescherming en de bescherming van vogels. Meer dan twintig boeken verschenen van zijn vruchtbare hand, allemaal gewijd aan de natuur, het landschap en de planten en dieren, die dat op een onnavolgbare wijze stofferen. In Wigman zien wij de boeiende verteller, de begaafde en talentvolle schrijver, de troubadour van zijn geboortestreek, waaraan hij zijn hart verpandde. Zijn oeuvre is zeer omvangrijk en ontzagwekkend. Hij was zeer belezen en bezat een zeer uitgebreide bibliotheek. Van alle markten thuis kon hij een goed verhaal vertellen over de bronst der edelherten of over de balts der korhoenders, maar ook een boeiend kerstverhaal of een avontuur van een stroper. Hij kende het land en zijn bewoners, was uitstekend op de hoogte met de historie en de folklore van de Neder-Veluwe. Hij bediende zich graag van het idioom der jagers en ofschoon hij nooit een dubbellooper hanteerde, was hij uitstekend op de hoogte met het jachtbedrijf en de terminologie van de leden van het groene gilde.

In de oorlog had Wageningen te lijden van bombardementen, waarbij Wigmans woning en drukkerij tot tweemaal toe werden verwoest. Hij had er geen zin in om de zaak voor de tweede maal op te bouwen en toen kwam de periode, dat hij verbonden werd aan het Nationale Park „De Hoge Veluwe”. Als veldbioloog heeft hij toen zeer veel nuttig werk verricht. Hij verzorgde de propaganda en de nodige publiciteit en hield vele rondleidingen. Bovendien hield hij talrijke lezingen en verzorgde de inventarisatie en de nestkastencontrole.

Tegelijkertijd begon zijn medewerking aan de Apeldoornse Courant, waarin met grote regelmaat zijn bijdragen een plaatsje vonden. En het onderwerp betrof steeds de Veluwe met haar vaak zeer bijzondere dieren- en ook belangwekkende plantenwereld. De geringe bevolkingsdichtheid, de eenzaamheid en de maagdelijke onberoerdheid der wijde, woeste gronden oefenden een magische aantrekkingskracht op sommige mensen. Wigman dacht, dat hij er één van was. Zijn stijl was sierlijk en zwierig en in een smetteloos Nederlands, zeer geacheveerd en beschaafd. Zijn ijver en werklust bleven tot op hoge leeftijd ongebroken. Zo herinner ik mij dat een lange reeks van jaren, dag na dag zonder een keer over te slaan, er in de Apeldoornse Courant een korte notitie „Buiten” verscheen. En toen hij bij een val het ongeluk had zijn knie te breken, was dat voor hem geen reden om één dag over te slaan. In zijn oordeel over het werk van andere natuurhistorische publicisten was hij steeds mild en zijn kritieken waren altijd opbouwend.

Dr. Jac. P. Thijsse heeft eens gezegd: „Wij zijn een bepaald soort mannen, een bepaald soort lastige mannen. En alles wat wij doen en wat wij tot stand weten te brengen, hebben wij voor een aller belangrijkste deel te danken aan onze vrouwen. En dat mogen wij wel goed bedenken”.

Wij zijn dankbaar voor datgene wat Wigman ons heeft nagelaten. Maar onze dank gaat ook uit naar zijn lieve vrouw Neesje en wel voor de wijze waarop zij haar gehele leven lang haar man heeft begeleid en geleid. Want wat wij nu beschouwen als de geestelijke nalatenschap van Wigman aan schrifturen en boekwerken, hebben wij voor een groot deel aan haar te danken.

Jan P. Strijbos.